Provincie Noord-Brabant

Statenmededeling

Onderwerp
Afhandeling motie M127B-2024 “Koersen op het kompas van Brede Welvaart”

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Datum
27 oktober 2026
Documentnummer
GS: 6416304
PS: 6442067
Programma
Kwaliteit Openbaar Bestuur

Kennisnemen van
- De wijze waarop Gedeputeerde Staten uitvoering geven aan motie M127b-2024 "Koersen op het kompas van Brede Welvaart".
- De wijze waarop Gedeputeerde Staten uitvoering geven aan de toezegging met betrekking tot de uitwerking van de dimensie ‘Elders’: *hoe het borgen van het brede welvaart-thema ‘elders’ expliciet gemaakt wordt.*
- De wijze waarop Gedeputeerde Staten uitvoering geven aan de toezegging met betrekking tot de analyse per programma en cijfers: *Een analyse per programma hoe met de cijfers brede welvaart wordt omgegaan en wat dat zou kunnen betekenen.*
- Het rapport ‘Foto Brede Welvaart Provincie Noord-Brabant 2025’ inclusief onderzoeksverantwoording.
- De expertrapportage *Sturen op Brede Welvaart* van ImpactHouse Grant Thornton.

Aanleiding
Provinciale Staten hebben op 1 november 2024 de motie M127b-2024 “Koersen op het kompas van Brede Welvaart” aangenomen. De motie vraagt het college om in Q1 2026 streef- en drempelwaarden voor brede welvaart vast te stellen en Provinciale Staten hierover te informeren. De motie vertrekt vanuit de gedachte dat monitoring nodig is om te weten hoe Brabant ervoor staat en dat monitoring alleen onvoldoende richting geeft aan keuzes en prioriteiten. Voor sturing is ook duidelijkheid nodig over de gewenste ontwikkeling, leidende waarden en ondergrenzen die niet mogen worden overschreden.

Zoals door ons reeds in de Bestuursrapportage (BuRap I 2026) is aangegeven, vergt het zorgvuldig sturen op brede welvaart meer tijd en afwegingsruimte dan ten tijde van het aannemen van de motie door uw Staten kon worden voorzien.

Tevens heeft gedeputeerde Boelema op 31 oktober 2025 tijdens de oordeelsvormende themabijeenkomst de toezegging gedaan om de dimensie ‘Elders’ uit te werken zodat effecten op andere gebieden beter kunnen worden meegewogen in beleidsontwikkeling en besluitvorming. Ook is destijds

toegezegd om per programma te analyseren hoe met de cijfers over brede welvaart wordt omgegaan en wat dit zou kunnen betekenen.

Bevoegdheid

Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de motie en opvolging van de toezegging en de verdere ontwikkeling van brede welvaart binnen provinciaal beleid.

Rollen en belangen

De provincie Noord-Brabant heeft een beleidsmatig en bestuurlijk belang bij de verdere ontwikkeling van Brede Welvaart als kader voor monitoring, sturing en afweging van beleid. Daarbij treedt de provincie op als medeontwikkelaar van beleid en als monitor van maatschappelijke ontwikkelingen en de provinciale bredewelvaartsaanpak. Provinciale Staten hebben gevraagd brede welvaart verder te ontwikkelen van een monitoringsinstrument naar een hulpmiddel voor beleidskeuzes en prioriteiten. De verschillende beleidsprogramma's leveren input voor de verdere ontwikkeling van normering, streefwaarden en drempelwaarden. Dit vraagt om samenwerking tussen beleidsvelden binnen de organisatie. Externe experts, kennisinstellingen en samenwerkingspartners ondersteunen de provincie met kennis en advies over methodieken, indicatoren en de toepassing van Brede Welvaart in beleid en bestuur. De mate waarin streef- en drempelwaarden passend zijn, hangt mede samen met de rol en beïnvloedingsmogelijkheden van de provincie binnen een beleidsterrein. Door te sturen op streef- en drempelwaarden wordt brede welvaart een sterker leidend principe binnen de organisatie.

Kernboodschap

1. *Zorgvuldig onderzoek maakt inzichtelijk dat streef- en drempelwaarden en normen stapsgewijs kunnen worden ingevoerd.*
   Om de motie en toezeggingen praktisch en bestuurlijk bruikbaar uit te werken, heeft het college een zorgvuldig en meertraps proces doorlopen. In de eerste fase is breed verkend welke provinciale doelen, uitvoeringsagenda's, wettelijke normen en ambities al voorhanden zijn, gecombineerd met de inzichten uit de Brabantse Monitor Ervaren Brede Welvaart 2024.

   Daaropvolgend is het PON-Telos gevraagd de 'Foto Brede Welvaart Provincie Noord-Brabant 2025' op te stellen (zie bijlage 1). Deze foto maakt inzichtelijk waar kansen en knelpunten liggen voor de Brabantse samenleving. De uitkomsten zijn vervolgens direct benut in de gesprekken met de programmamanagers om, onder leiding van de Academische Werkplaats Brede Welvaart (Tilburg University), de concrete toepassing binnen de provinciale programma's te verkennen.

   Om de stap te zetten van monitoren naar sturen, is tot slot een verdiepingsslag gemaakt in samenwerking met ImpactHouse. Op basis van

de Foto Brede Welvaart is onderzocht hoe we deze data effectief kunnen inzetten voor sturing en afwegingen. Dit heeft geleid tot het expertrapport waarin de functies van normen, streefwaarden en drempelwaarden methodologisch zijn verdiept.

Het doorlopen proces leidt tot de conclusie dat streef- en drempelwaarden niet generiek voor alle thema's gelden, maar wel gestructureerd en stapsgewijs ingevoerd kunnen worden op die onderdelen waar de provincie daadwerkelijk sturingskracht heeft.

2. *De belangrijkste inzichten die het onderzoek heeft opgeleverd betreffen het belang van onderscheid tussen normering, streef- en drempelwaarden en de focus op sturingsindicatoren.*
Het onderzoek van Impacthouse, zie bijlage 2, levert drie essentiële inzichten op die de noodzaak van een stapsgewijze aanpak onderbouwen:

   a. *Onderscheid in functies van begrippen:* Normering, ambities, streef- en drempelwaarden hebben elk een eigen rol, zoals blijkt uit de volgende tabel:

Begrip	**Vraag die centraal staat**	**Functie**
Normering (*geeft duiding)*	Hoe staat Brabant ervoor?	Geeft duiding aan ontwikkelingen en maakt vergelijking mogelijk.
Ambities *(geven richting)*	Waar willen we naartoe?	Geeft richting aan de gewenste ontwikkeling van brede welvaart.
Streefwaarden (geven sturing)	Waar willen we ons aan committeren?	Maakt een ambitie concreet en meetbaar.
Drempelwaarden (geven signalen)	Wanneer is extra aandacht of actie nodig?	Markeert een grens die aanleiding geeft tot analyse of bestuurlijke bespreking.

   b. *Focus op sturingsindicatoren:* Niet voor iedere bredewelvaartsindicator is het wenselijk of logisch om streef- en drempelwaarden vast te stellen. Er geldt een strikt onderscheid tussen maatschappelijke uitkomstindicatoren (staat van Brabant; beperkt beïnvloedbaar) en provinciale sturingsindicatoren (provinciale inzet; direct beïnvloedbaar). Streefwaarden worden uitsluitend ontwikkeld voor sturingsindicatoren waarop de provincie daadwerkelijk grip heeft.

c. *Gefaseerd tijdspad per programma:* Streef- en drempelwaarden worden niet in één keer generiek vastgesteld, maar via een zorgvuldig tijdspad per beleidsprogramma uitgewerkt en ingebed in de reguliere processen van beleidsontwikkeling en besluitvorming.

   Voorbeelden m.b.t. het toepassen van streef-drempelwaarden
   Er zijn twee fictieve voorbeelden opgenomen in het rapport van Impacthouse. Deze zijn te vinden in hoofdstuk 6 en bijlage 1. Het betreft voorbeelden op het gebied van gezondheid en wonen.

3. *Het expertrapport van ImpactHouse bevat een ontwikkelroute voor de verdere versterking van werken vanuit Brede Welvaart.*

   Het expertrapport biedt in hoofdstuk 8 een concrete ontwikkelroute voor de verdere versterking van het werken vanuit brede welvaart. Deze ontwikkelroute geeft inzicht in de vervolgstappen die nodig zijn om maatschappelijke uitkomsten, sturingsindicatoren, normering, en waar passend streef- en drempelwaarden gefaseerd door te ontwikkelen en te verankeren binnen de Brabantse brede welvaartsaanpak. De komende Statenverkiezingen en de daaraan gekoppelde uitwerking van nieuwe beleidsvoorstellen inclusief uitvoeringsagenda's vormen een natuurlijk en strategisch moment om deze sturingswijze verder te integreren. Daarnaast is het belangrijk dat deze werkwijze wordt geïntegreerd bij de voorbereiding, afweging en sturing van grote provinciale projecten. De ambitie is om aan het begin van de nieuwe bestuursperiode 2027 hierin zichtbare stappen te zetten: streef- en drempelwaarden zullen in een aantal beleidskaders/uitvoeringsagenda's worden opgenomen.

   Deze ambitie is tegelijkertijd hoog en brengt verwachtingen en consequenties met zich mee. Dit is derhalve een goed moment om in te zoomen en te doorleven wat de baten én lasten zijn die met de invoering ervan in de praktijk gemoeid zijn. Bijvoorbeeld betreft monitoring. Essentieel is dat we dat in gezamenlijkheid met uw Staten doen, zodat over de aanpak en prioriteiten m.b.t. thematiek die u voor ogen hebt- een gedragen beeld ontstaat, aan de vooravond van een nieuwe bestuursperiode.

   Ons college stelt daarom voor hierover een expertmeeting te organiseren, waarin de experts die wij hebben geraadpleegd u meenemen in de theorie. Tijdens deze expertmeeting kunnen we in gesprek over de impact van de invoering van streef- en drempelwaarden in ons beleid. Het college doet een verzoek hiervoor aan de agendavergadering van 16 november.

4. De uitwerking van de dimensie 'Elders' krijgt een thematische en stapsgewijze uitwerking.

   De borging van de dimensie 'Elders' nemen we mee bij de invoering van de streef- en drempelwaarden en krijgt een thematische en gefaseerde invulling. Per beleidsthema wordt door ons nu al verkend welke effecten Brabantse

keuzes hebben binnen de verschillende regio's en buiten de provinciegrenzen.

5. *Mede in vervolg op uw verzoek om per programma te analyseren hoe met de cijfers over brede welvaart wordt omgegaan en wat dit zou kunnen betekenen, is het rapport Foto Brede Welvaart 2025 opgemaakt.*
   Het onlangs opgemaakte rapport *Foto Brede Welvaart 2025* biedt per thema een analyse van de brede welvaart. Programma's kunnen deze analyse benutten als signaleringsinstrument om inzicht te krijgen in de stand van de brede welvaart en de betekenis daarvan voor hun eigen programma. De bredewelvaartsfoto verbreedt de blik en maakt het mogelijk om verder te kijken dan het eigen programma. De gehanteerde thema's en indicatoren laten zien hoe het met Brabant en de Brabanders gaat, en maken het mogelijk om de koppeling met collega's op andere thema's te maken. Deze rapportage is reeds ingezet als basis voor verdiepende gesprekken met de programmanagers. De analyse fungeert hierbij niet alleen als een eerste richting voor sturing, maar vormt een essentiële bouwsteen om te komen tot concrete sturingsindicatoren. De verkregen inzichten uit de programma-analyses worden zodoende direct benut als inhoudelijk fundament voor het verdere ontwikkelpad richting definitieve sturingsindicatoren voor brede welvaart. De monitor Ervaren Brede Welvaart wordt al meerdere jaren toegepast en vormt onder meer een belangrijke informatiebron bij de uitwerking van de regiodeals.

Consequenties

- *Verankering als leidend principe voor leren, sturen en afwegen*
  Door de toepassing van streef- en drempelwaarden volgens de methodiek uit het expertrapport, wordt Brede Welvaart effectief verankerd als leidend sturingsprincipe binnen de provinciale organisatie en bij grote provinciale projecten

- *Realistischer en doeltreffend sturingsmodel*
  Het hanteren van het strikte onderscheid tussen brede maatschappelijke uitkomstindicatoren (Staat van Brabant) en beïnvloedbare provinciale sturingsindicatoren (provinciale prestaties) voorkomt een onrealistische afrekenbaarheid en biedt een helder, werkbaar sturingsmodel.

- *Expliciet politiek en bestuurlijk commitment.*
  Het vaststellen van streefwaarden voor specifieke sturings- of uitkomstindicatoren vraagt om bewuste bestuurlijke keuzes. Dit legt provinciale ambities expliciet vast en vormt een helder politiek commitment waarover richting Provinciale Staten verantwoording kan worden afgelegd.

Europese en internationale zaken

n.v.t.

Communicatie

Het college blijft in gesprek met interne beleidsprogramma's, kennispartners en andere betrokken partijen over verdere ontwikkeling van brede welvaart als bestuurlijk instrument.

Vervolg

De aanbevelingen uit het expertrapport van ImpactHouse en de inzichten uit de Foto Brede Welvaart worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van de Brabantse aanpak voor brede welvaart, waaronder de doorontwikkeling van indicatoren, normering en het bepalen van streef- en drempelwaarden. Provinciale Staten worden hierover geïnformeerd via de reguliere voortgangsrapportages.

Bijlagen

- Foto Brede Welvaart Provincie Noord-Brabant 2025 van het PON-Telos inclusief onderzoeksverantwoording
- Expertrapport "Sturen op Brede Welvaart" van ImpactHouse Grant Thornton.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter, de secretaris,

mr. I.R. Adema drs. G.H.E. Derks MPA